

Hotel Bosch in Arnhem: symbool van krakers

Wie door het centrum van Arnhem reist zal ongetwijfeld de bonte muur opvallen aan het begin van de Apeldoornseweg. Deze muur hoort bij Hotel Bosch en getuigt van een roerige kraakgeschiedenis. Wie de tijd neemt om deze muur te bekijken zal de geschiedenis van het kraken aan zich voorbij zien trekken. Hotel Bosch is inmiddels een cultuurhuis..

Waarom werd er gekraakt ?

Hotel Bosch was ooit een statig woonhuis van de adel en later een vorstelijk hotel voor de sterren. In de jaren 70 stond het geruime tijd leeg en werd het door de nog jonge kraakbeweging gekraakt. Binnen een aantal jaren groeide dit kraakpand uit tot een knooppunt voor het Landelijk Overleg voor Kraakgroepen (LOK). Van daaruit werden diverse plannen gesmeed....

In de zeventiger jaren werd menig leegstaand pand gekraakt door grote groepen jongeren. Woningnood was een grote drijfveer maar niet de enige want aan het kraken van een pand zitten verschillende kanten. Enerzijds is kraken een methode om mensen die op andere wijze niet aan betaalbare woon- of werkruimte kunnen komen, toch aan een ruimte te helpen. Anderzijds is het kraken een manier om machtsverhoudingen aan de kaak te stellen die leegstand uit speculatieve motieven als een normaal verschijnsel zien. Het kraken van panden werd ook ingezet als middel van verzet tegen uiterst kapitalistische bouwplannen die ten koste zouden gaan van woonruimte en verzet tegen het kortzichtige automobilisme.

Het CDA komt in die tijd met een voorstel om het kraken te verbieden. Men denkt de criminaliteit uit het buitenland hierdoor in te dammen. Want daar waar gratis woonruimte beschikbaar is wordt ook meer gelegenheid gegeven tot crimineel gedrag, zo is de gedachte.

krakers en staat staan lijnrecht tegenover elkaar

De verhouding tussen krakers en staat verhardt. Begin jaren tachtig werd een aantal kraakpanden, vooral in Amsterdam, met geweld ontruimd. Ook de uitruiming van de panden aan de Pijkestraat in Nijmegen hield de hele regio dagen aan de buis gekluisterd. De stad was bezet door een grote ME macht en het geweld nam bizarre proporties aan. Het kraken was een actie van verzet tegen de afbraak van woningen ten behoeve van de bouw van een ultramoderne parkeergarage. Dat dergelijke acties bij nader inzien toch succesvol waren, blijkt uit het feit dat de parkeergarage er nooit is gekomen.

Naast de vele, vaak gewelddadige ontruiming, werd ook menige kraakactie lange tijd gedoogd en uiteindelijk gelegaliseerd. Hotel Bosch in Arnhem, Ruigoord bij Amsterdam en De Paraplu fabriek in Nijmegen zijn hiervan voorbeelden. Wanneer de krakers niet langer alle energie hoeven aan te wenden om de woonplaats als zodanig te behouden komt er ruimte voor andere initiatieven. Initiatieven die uiting geven aan de andere manier van leven die door veel krakers wordt nagestreefd. Hierover later meer...

Kraken mag !

Tot op de dag van vandaag is kraken niet verboden maar kraken van panden wordt niet altijd gedoogd. De eigenaar van het pand kan een civiele procedure aanspannen tegen de krakers om ze eruit te krijgen. Het eigenhandig verwijderen van de krakers is verboden. Krakers hebben, nadat ze huisvrede hebben verworven, dat betekent dat ze er eten en slapen met meubels, dezelfde rechten als huurders.

Een pand mag pas na twaalf maanden leegstand worden gekraakt. Kraken is alleen mogelijk wanneer er voldoende muren staan om ook echt te 'wonen'. De eigenaar kan een regeling treffen met de krakers of een procedure aanspannen. Niet zelden wordt een regeling getroffen en de kraak na korte of lange tijd gelegaliseerd. Dat wil zeggen dat er huur wordt betaald of het pand wordt aangekocht.

Zodra de eigenaar aan kan tonen dat er een nieuwe bestemming is gevonden voor het pand moeten krakers het pand vrijwillig of gedwongen verlaten. De gedwongen uitruiming, halen vaak het journaal

en kleuren het beeld van de kraakbeweging in negatieve zin. Alle vreedzame ontruiming en overlegsituaties worden zelden in beeld gebracht.

Het is onduidelijk hoeveel krakers Nederland rijk is. Het hoogtepunt van de jaren tachtig zal niet makkelijk worden geëvenaard maar nog steeds kennen alle grote steden wel een harde kern krakers die enkele honderden mensen groot is. Niemand neemt de moeite om ze te registreren. Nou is dat ook moeilijk omdat de meeste krakers alleen bekend zijn onder hun voornaam of valse naam. Dit om dagvaarding bij uitzetting te bemoeilijken.

Wat is anarchisme ?

In de berichtgevingen rondom kraakacties wordt nogal eens gesproken over een anarchistische bende die gaande is. Men bedoelt rotzooi, chaos, ellende en gewelddadigheden. Maar dat is een misvatting. Anarchisme gaat over 'niet heersen' en 'zonder leiding' maar dat betekent niet per definitie rotzooi en ellende. Anarchisme gaat juist over vrijwillig samenwerken en dus over vrijheid.

Bewoners van kraakpanden voelen vaak verwantschap met anarchistische stromingen uit het verleden. Wat betekent dat zij de staat als instelling verwerpen en een maatschappijvorm voorstaan waarin de mens zich los van overheersing en dwang in vrijheid kan ontplooien. Niet leven volgens de dogma's die staat en maatschappij oplegt maar leven in vrijheid.

Mede hierdoor ontstonden er in veel voormalige kraakpanden alternatieve cultuurtempels en kunstenaarskolonies. Zowel in Hotel Bosch in Arnhem als in Ruigoord bij Amsterdam en de Paraplufabriek in Nijmegen heeft het actie voeren plaats gemaakt voor alternatieve cultuuruitingen. Veel kunstenaars, muzikanten en theatermakers streken er neer en geven op geheel eigen wijze vorm aan wat zij cultuur noemen. Steeds vaker wordt hier ook een breder publiek bij betrokken. Er worden ook open dagen georganiseerd om ook andere een blik achter deze ooit gekraakte schermen te geven. Wie gaat kijken zal zien dat het woord anarchisme wellicht een andere betekenis zal krijgen als vaak wordt gedacht.